
Zápis ze zasedání Komise pro vědu AS UK ze dne 21. března 2024

Přítomní: Mgr. Anna Altová (PřF), doc. ThDr. Pavla Damohorská, Ph.D. (HTF), RNDr. Andrej Farkaš (MFF), PhDr. David Greger, Ph.D. (PedF), PharmDr. Eduard Jirkovský, Ph.D. (FaF), prof. PhDr. Michal Kubát, Ph.D. (FSV), JUDr. Michal Říha, Ph.D. (PF), prof. MUDr. Jan Trka, Ph.D. (2.LF), ThLic. Mgr. Karolína Štauberová (KTF), doc. RNDr. Jiří Dolejší, CSc. (MFF)

Hosté: prof. PhDr. Ladislav Křišťoufek, Ph.D. (KR), MUDr. Josef Fontana, Ph.D. (prorektor UK), RNDr. Věra Šťastná, Ph.D. (OAS), Mgr. Jiří Chvátal (OAS), MUDr. Bc. Kateřina Koudelková (3.LF),

Program:

1. Zahájení
2. Aktuální informace z oblasti vědy a případná aktualizace informací k pětiletému hodnocení a OR
3. Materiály k HR Excellence in Research (HR Award)
4. Domluva dalšího postupu k připomínkování kritérií prof. a habilitačních řízení.
5. Různé

1. Zahájení

Dr. Greger, předseda Komise pro vědu, přivítal přítomné a poděkoval jim za jejich účast. Informoval o dalším postupu a o možnostech připomínkování sdíleného materiálu. Na příštím jednání se bude komise detailněji věnovat pětiletému hodnocení, kdy bude pro příště k dispozici nově vytvářené OR a analýza velikostí různých vědních oblastí, což jsou podklady, které doposud nebyly na komisi představeny. Zároveň by byl rád za podklad k doktorskému studiu, který by mohl komise diskutovat na svém dalším jednání v dubnu. Dále budou na programu jmenovací a habilitační řízení.

Prof. Křišťoufek – Na duben znění OR k pětiletému hodnocení mohou představit, vydají jej již koncem března. Bylo kladně projednáno na RVH, představeno na vědecké radě. K reformě doktorského studia půjde další materiál na KR v pondělí, v dubnu tedy na komisi materiál rád představí.

2. Aktuální informace z oblasti vědy a případná aktualizace informací k pětiletému hodnocení a OR

Prof. Křišťoufek představil vývoj od posledního jednání komise – Byly vyhlášeny výsledky GA UK, finalizuje se rozdělení prostředků SVV, a to pravděpodobně naposledy. V roce 2025 nejspíše tyto prostředky půjdou na pokrytí doktorských stipendií, ale není to zatím schváleno. K pětiletému hodnocení: koncem února na RVH získal materiál kladné stanovisko, byl představen i na vědecké radě a 6.3. došlo k setkání koordinátorů vědních oblastí a fakultními proděkanými pro vědu. Nasdíleli jim datové podklady a proces již fakticky běží. Nyní započali oslovovat členy mezinárodní rady, která bude dvanáctičlenná – čtyři panely po 3 osobách. K složení panelu se vyjadřuje vědecká rada, projednat to s ní chtějí nejdříve v červnu.

Dr. Greger – Zajímá jej proces nominace, již bylo na minulých jednáních zmíněno, že se osloví především lidé v rámci 4EU+. Jak toto bude řešeno? Je cílem oslovit více osob a z nich vybrat ty nejlepší? Budou nějaké nominace z fakult, nebo záměrně nebudou, aby to bylo co nejvíce nezávislé? Proces výběru je velmi zásadní, proto by rád o něm slyšel více.

Prof. Křišťoufek – Oslovování bude probíhat nejen v rámci 4EU+, ale v návrhu připravovaného OR jsou vcelku striktní podmínky stran střetu zájmů. Chtějí oslovovat primárně skrze 4EU+, Czexpats a potenciálně i osoby, které se zúčastnily minulého hodnocení a s nimiž máme kladné zkušenosti. Bude tam vycházet kombinace, kdy budou chtít, aby univerzity nominovaly cíleně na konkrétní pozice, nebude se jednat o „kobercový nálet“. Ten pak bude až u samotných panelů, tam pak budou k výběru přistupovat více široce. Jednotlivé členy panelů budou posuzovat ve spolupráci s nově ustavenou radou. Hodnocení začne v prosinci roku 2025, panely by měly být ustaveny v listopadu. Čas na spolupráci s radou tedy bude. Budeme jednat i s naší mezinárodní radou, která se do tvorby struktury hodnocení také zapojila, budou vycházet i z jejich expertízy. Fakulty oslovovat nebudou, chtějí je od toho oddělit kompletně.

Dr. Greger – Se dotázal na nominace či schvalování ve vědecké radě, kde ne vždy jsou neaktivnější vědci a hodnotitelé ERC, jak byl prezentován v minulosti zamýšlený profil členů Rady a zda nemohou převážít zájmy fakult nad nezávislostí expertů. Stále nechápe, zda vědecká rada bude je bude z návrhů vybírat nebo je jenom posvětit.

Prof. Křišťoufek – VR UK se k tomu jen vyjadřuje, materiál se složením jim bude předložen předem, ale nominace předkládá přímo paní rektorka.

Dr. Greger – Seznam tedy vzejde od KR a bude konzultován s mezinárodní vědeckou radou. Jak tedy vznikne seznam těch 12 členů? Už jej mají předpřipravený?

Prof. Křišťoufek – Konkrétní osoby stále nemají, chtějí je začít oslovovat na přelomu března/dubna. Složení bude 4x3, s tím, že každý panel má 13-16 vědních oblastí, tedy nebude možné, aby všechny oblasti byly v radě zastoupené. V radě tedy budou vybraní odborníci s dobrými organizačními schopnostmi, které osloví cíleně. Počítají s tím, že mezinárodní rada může mít nějaké neformální návrhy, s nimiž budou moci pracovat. Část členů současné mezinárodní rady byla ve funkci v průběhu minulého hodnocení a nyní její řady rozšiřovali. Nejedná se o mezinárodní „vědeckou“ radu, je to skutečně „mezinárodní rada“, tedy IAB (International Advisory Board), nejedná se o „research“ ani „science“, je to mezinárodní rada UK jako takové a slouží jako poradní orgán univerzity ve všech jejích rolích. Jejich zasedání proběhne v květnu, potenciální nominace s nimi budou řešit neformálně již před zasedáním v mezičase. Předpokládají, že hlavní práce půjde od vedení UK, tedy oslovování skrze partnerské univerzity. Co se týče zveřejnění jmen členů rady, tak ty samozřejmě budou zveřejněny, jelikož se k nim bude vyjadřovat VR. Co se týče jmen panelistů, tak je to ještě k řešení, zda je nezveřejnit raději až *ex post* po hodnocení, aby nebyli hodnotící vystavováni nějakým tlakům. Rada však veřejná bude.

Dr. Greger – Se zveřejněním *ex post* nemá problém, ale nezveřejnit seznam vůbec by bylo špatné. Nepochopil však harmonogram jmenování, je možné ještě upřesnit?

Prof. Křišťoufek – Rada se schvaluje v červnu, sejde se v září a v listopadu bude schvalovat panelisty.

Dr. Greger – Bude prostor pro úpravy OR nebo jej Komise pouze vezme na vědomí?

Prof. Křišťoufek – OR prošlo KR, RKR a vyjádřila se k němu RVH, tedy bude vydáno v této podobě. Úpravy již nebudou zapracovávány, ale rád zodpoví případné dotazy.

Dr. Greger – SVV zanikne, a prostředky SVV minus GA UK se nalijí do prostředků na doktorandy na rok 2024, ale budou tam případně jiné indikátory. Pochopil to správně? Nebo se ještě část ukrojí na něco jiného?

Prof. Křišťoufek – Metoda, kterou to půjde dál, ještě není vymyšlena. Každá fakulta s SVV pracuje jinak, některé to používají na doktorandy, jiné to využívají např. na konference. Myšlenka je, že nějaká část těchto prostředků bude muset jít na přilít peněz v C. To ale záleží na „nové 130“, do té doby nemůžeme SVV vylévat někam jinam nesoutěžně. Je nám přislíbeno, že prostředky nám přitečou odjinud, ale nevíme kudy, v jaké výši či jak budou označeny. Ta část na GA UK by měla zůstat, zbytek prostředků bude určitě využit na přímější podporu doktorandů, než je teď. Je to ale podmíněno legislativním rámcem. Začátkem tohoto týdne šlo vypořádání připomínek k novému „zákonu 130“. Proces se hýbe, ale stále to ještě není ani ve Sněmovně.

Dr. Farkaš – Kdyby to prošlo a rozpustilo se to např. v rámci Cooperatií, tak bude možné rámci „nové 130“ difinancovat stipendia z Cooperatií? A pokud ne, neuvažují o tom? Pokud se stane zázrak a bude přijata novela ZVŠ, tak by bylo žádoucí, aby bylo stipendia možné dofinancovat přímo z Cooperatií.

Prof. Křišťoufek – To se dá dělat už teď, ale bude možné i do budoucna. Pracovat se s tím nějak dá. Je tam ale hranice ve Stipendijním řádu. Zda by to přiteklo do DKRVO nebo jak, to zatím nevíme. Necháme se překvapit.

Dr. Říha – Existuje limit 100 tisíc Kč na rok na doktoranda u Cooperatií.

Prof. Křišťoufek – Pro rok 2025 mají ambici přijít s jasnějším vymezením a vyjasněním toho, z čeho je a není možné stipendia dávat. Zvyklosti jsou na fakultách různé, z aktuálního C to nebudeme schopni uplatit a bude třeba to dokrývat z jiných zdrojů. Je třeba říct výslovně, že to lze dělat tak či onak. Musíme být připraveni.

Dr. Farkaš – Těch 100 tisíc Kč ročně, kdyby se vzalo jen to C a dokrytí z Cooperatií, tak by to nevyšlo na nyní navrhované navýšení stipendií. Bude to tedy možná vyžadovat i úpravu těchto pravidel.

Dr. Fontana – Podporuje dr. Farkaše, až uvidíme, jaký bude návrh od MŠMT, tak bude třeba systém změnit. Změny se odrazí ve více místech. Limit pro stipendium je zakotven ve Stipendijním řádu, tedy v našem vnitřním předpisu. Nikde jinde tento limit zakotven není.

Prof. Křišťoufek – Dále pak dle čl. 6 odst. 2 SŘ lze přiznat stipendium až ve výši 360 tisíc Kč. Z čeho a z jakých zdrojů lze stipendia čerpat si chceme interně vymezit již do konce roku 2024.

3. Materiály k HR Excellence in Research (HR Award)

Dr. Fontana představil triádu provázaných materiálů – Akční plán (AP) byl tvořen pro roky 2021-2023, součástí je shrnutí, jak se nám podařilo naplňovat jednotlivé aktivity AP pro jednotlivá období. Jsou tam jasné cíle, které jsme si předsevzali. Drží strukturu obdobnou jako v předchozích letech. V celkovém hodnocení je shrnutí, zda cíl splnili zcela nebo částečně. V rámci systému jsou pak i jednotlivá kritéria. Tam, kde došlo k částečnému splnění, přebírají tato opatření i do nového AP. Konstrukce AP pro rok 2024-2026 vychází z toho, že aktivity probíhají průběžně. Přebírá se to, co jsme nesplnili zcela, a navíc byla přijata 4 další nová opatření.

Opatření č. 1 se týká oblasti etiky a ombudsošob: domnívají se, že oblast etiky by měla být v novém AP jasně viditelná jako naše velká priorita. Druhou velkou prioritou je udržitelná univerzita, za poslední roky jsme k této problematice přijali množství opatření a podnikli mnoho kroků. Snažíme se apelovat na udržitelnost instituce jako takové. Třetí oblastí je komunikace vědy: opět zde máme mnoho nových aktivit. Měli bychom působit pro celou společnost jako instituce, která kultivovaně komunikuje naši třetí roli. Částečně to navazuje na doposud uvedené cíle, ale přišlo jim vhodné mít tento cíl stanoven samostatně. Poslední novou aktivitou je práce s osobami na různých stupních vědecké kariéry, vznikne panel mladých vědců a vědkyň. V řadě orgánů UK máme sice bohaté zastoupení různých skupin našich akademiků a akademiček, ale některé mohou být podprezentovány, zejména co se týče mladších ročníků. Chtějí proto tento orgán ustavit a ukotvit jako poradní sbor pro některé klíčové otázky. Je důležité, aby u nás měli naši vědci nastavené odpovídající podmínky.

Posledním bodem je vlastní sebehodnotící zpráva, kdy existuje povinný formulář v systému Evropské komise, jehož součástí jsou i povinné otázky, na něž je nutné odpovědět. Týkají se vyjádření se ke čtyřem navrženým pilířům, je

položena otázka, jak je tato oblast procesně ukotvena na UK. Velký důraz je kladen na to, jak je vše provázáno se strategickými dokumenty univerzity, proto tam odkazují na Strategický záměr a jeho pravidelné každoroční aktualizace a další. Pro vlastní text hodnocení je důležitá provázanost všech zmíněných složek a materiálů, kdy syntézou vzniká vlastní sebehodnotící zpráva, v níž se snažíme maximálně popsat naši vnitřní strukturu.

Letos na podzim nás bude čekat příjezd tříčlenného panelu, který nás na základě těchto podkladů vyhodnotí, jak jsme za 3 roky postupovali a jak ambiciózní cíle jsou stanoveny do budoucna. Je to jednodenní návštěva, která má ověřit, jak se nám daří naše cíle naplňovat.

Vše je předkládáno jako trojice dokumentů, ale tvoří to jeden celek.

Prof. Křišťoufek – Snaží se být v oblasti mladých vědců aktivnější, s řečeným souhlasí a podporuje to. Mladí vědci jsou pro nás důležití, musíme zde pro ně vytvořit příjemné a funkční prostředí. Je třeba s nimi pracovat.

Dr. Greger – Potřebujeme HR Award, abychom mohli žádat o projekty Horizon Europe i další. Překvapilo jej však, že je vše zpracované v českém jazyce.

Dr. Šťastná – Bude to zpracováno anglicky, odevzdává se to primárně v angličtině. Přeložený materiál samozřejmě rádi následně nasdílí.

Dr. Greger – Ne vše v dokumentu se týká vědy, ale je tam mnoho věcí, které se této oblasti týkají.

Dr. Šťastná – HR Award je záležitost, která prostupuje celou univerzitou. Každý pracovník se s tím setkal, byť často netuší, že se jedná o jeden z procesů důležitých pro HR Award. Považuje to za velmi důležité, protože hodnotitelé budou chtít mluvit s „normálními lidmi“, kteří dokumenty nečetli. Součástí přípravy na hodnocení je také snaha seznámit naše zaměstnance s tím, že se pod hlavičkou HR Award skrývá mnoho každodenních věcí, s nimiž se na pracovišti setkávají.

Dr. Fontana – Část věcí bychom dělali i bez HR Award, ale zároveň je to po nás i vyžadováno. Nepřijde jim nutné to oddělovat, jedná se o kulturu univerzity a hodnotitelé chtějí vidět komplexní pohled. Zaměstnanci by měli cirkulovat a pokud jim nepomůžeme s relokací, tak k nám nepřijdou.

Dr. Farkaš – Proč samotný dokument nevznikal přímo v angličtině, proč je zde mezikrok tvorby v češtině a až následně dojde k překladu? Očekával by, že v našem univerzitním prostředí bude angličtina defaultním jazykem.

Dr. Šťastná – Zkoušeli to psát rovnou v angličtině, ale u hodnocení je důležitý i samotný proces jeho tvorby. Materiály nemají sloužit primárně hodnotitelům, ale měly by sloužit i dovnitř univerzity a měly by být komunikovatelné i mezi našimi lidmi. Dvojazyčná varianta se jí zdá dobrým řešením, přišlo jí proto lepší nejdřív zpracovat českou a až následně anglickou verzi a nikoliv naopak. V minulosti zkoušeli opačný postup a neosvědčilo se jim to.

Dr. Farkaš – A je česká verze vůbec nutná? Nepřijde mu potřebná ani dovnitř univerzity.

Dr. Fontana – Pro výsledek česká verze nutná není, ale myslí si, že je důležitá pro komunikaci dovnitř univerzity. Připomínce rozumí, můžeme si to za 3 roky zkusit opačně a začít jako první s anglickou verzí. Pro vnější svět nám stačí zpracovat jen anglickou verzi.

Dr. Greger – V bodu 1 materiálu „*Naplňování Akčního plánu HRS4R na UK v roce 2023*“ jej zaujala informace o mzdové analýze. O jakou „mzdovou analýzu“ se jedná a bude se aktualizovat v návaznosti na nová data?

Dr. Fontana – Tato analýza byla zpracována před Kružkovou analýzou, která vznikla na základě připomínek k této. Zde ve zprávě je míněna ta původní analýza.

Dr. Greger – Nenašel v návazných cílech na další roky bod 14, tedy „bridge professors“. Je tam informace, že o to nebyl zájem, ale osobně vůbec nezaznamenal, že zde něco takového bylo. Jaký je statut těchto osob, je to někdo zde na návštěvě, někdo afilovaný? Přišlo mu to inspirativní, ale dle materiálu byl připraven jen jeden takový profesor na UK a pro roky 2024-2026 to už nebude.

Dr. Šťastná – Inspirativní a zajímavé to bylo i pro nás, ale koncept „bridge professorship“ nenašel odezvu v alianci 4EU+. Byla to snaha o větší integraci spolupracujících univerzit a dlouhé debaty na toto téma nevedly k žádanému cíli, a nakonec jsme se nedohodli. Nějaká další jednání na toto téma proběhla a na základě toho bude jeden náš člověk v rámci „visiting professorship“ působit v Miláně.

Dr. Fontana – Informovanost nebyla příliš optimální. Při přípravě AP byly velké ambice využít alianci 4EU+, ale během covidu došlo k výraznému poklesu zájmu. Od nás ven šla jen jedna žádost. Nově se to přejmenovává na jiný koncept, původní se neosvědčil a velkou roli v tom hrál i covid.

Prof. Trka – Díval se na část ohledně postdoktorandů, a dle něj je na celé UK registrováno jen 138 postdoktorandů. Přijde mu to zcela absurdní, přitom ti by měli být hlavní výzkumnou silou univerzity. Je tam také zajímavá poznámka o tom, že nemáme statistické údaje o tom, kolik z nich má zahraniční zkušenost. To je jedno z mála konkrétních čísel v materiálu, ale nedávají moc smysl.

Dr. Fontana – Souhlasí, také mu takto nízký počet přijde velmi zvláštní. Už druhým rokem je tento ukazatel bonifikován i v rámci Principů. Po prvním Rozpisu se databáze mírně zlepšila. Kolonka v personálním systému k tomu je, ale dokud to nemělo vliv na finance, tak ji málokdo zaškrtl. Naráží na tento problém s vykazováním údajů dlouhodobě, fakulty často nevyplňují informace v systému správně.

Dr. Greger – Mohli by se na dalším jednání Komise věnovat čistě postdoktorandům, a to v relaci k OR a k evidenci. Bude větší známost o tom, kdo je vlastně postdoktorandem, je to např. definováno časem od ukončení Ph.D. Mělo by se v systému evidovat, kolik let má osoba od ukončení Ph.D., aby systém sám osobu z evidence vyloučil. Zároveň je třeba evidovat i jaká je dlouhodobá souvislá zkušenost v zahraničí. Můžeme tomu dávat různou interpretaci, evidence je dobrá. Bylo by dobré se tomuto tématu věnovat. Je to výzkumná síla univerzity.

Dr. Šťastná – Obdobná debata zde v minulosti proběhla, kdy původně bylo řečeno, že postdoktorand k nám přichází ze zahraničí, poté se debata odvinula směrem, že nám postačí zahraniční zkušenost, a výsledkem bylo nynější OR

3/2022, dle něhož pro status postdoktoranda stačí, aby byl z jiné fakulty. Měla by to ale být krystalicky a čistě dobytelná informace z našich informačních systémů.

Prof. Trka – OR říká, že postdoktorand neabsolvovat studium na stejné součásti nebo fakultě, nic jiného tam není. I tak se domnívá, že jsou čísla nerealisticky malá. Počítají se i lidé pracující na grantech nebo se počítají jen kmenové úvazky? Neví, jak se ta evidence tvoří.

Dr. Greger – Na květnové jednání by rád získal informace o číslech po jednotlivých fakultách.

Mgr. Altová – Fakulta samotná je tedy zodpovědná za to, aby to do systémů zadala?

Dr. Fontana – Po minulém Rozpisu, když se toto začalo bonifikovat, se fakulty nad tím více zamyslely a vykazování se zlepšilo. Údaje si do personálního systému každopádně zadávají fakulty samy.

Dr. Farkaš – Reportování pokulhává, jelikož když jsou lidé zaměstnání na grantech, tak není vždy motivace je jako postdoktorandy evidovat. Ale je dobré dělat tlak na report věcí, které doposud nebyly fakulty zvyklé reportovat. Má za to, že postdoktorand je u nás velmi nešťastně definován, ale chápe, že se jednalo o hledání konsensu.

Dr. Greger – Bude rád za zaslání dodatečných informací a reportu na květnové jednání Komise, a to včetně informací a růstu čísel po letech a fakultách. Rádi bychom v evidenci zahrnují zahraniční zkušenosti, její délku a rok ukončení Ph.D., aby nám následně lidé ze systému automaticky vypadávali.

Doc. Dolejší – Přijde mu, že diskuzi o postdoktorandech nechápe. Jsou to nejcennější a nejvýkonnější pracovníky, s tím souhlasí, ale vlastnosti a cesta konkrétních postdoktorandů jsou v různých oborech odlišné. Část z nich je ryze ze zahraničí, ale je zde i mnoho mladých lidí, kteří zde absolvují část studia, poté odejdou na pobyty v zahraničí a po návratu jsou vědečtí pracovníci namísto habilitace. V té periodě absolvují Ph.D. zde, ale stráví 5-6 let v zahraničí, a proto pak naši definici postdoktoranda nevyhovují. Je třeba diskutovat k čemu ta evidence vlastně má sloužit. Musíme zároveň fakultám vysvětlit, k čemu jim bude tyto údaje vykazovat.

Dr. Greger – Dalším možným podkladem bude rozdělení univerzitních postdoktorandů, kteří se přidělují v rámci výběrového řízení. Data o historickém rozdělení těchto osob by Komisi také zajímala. Těchto osob je sice málo, ale je možné, že některé fakulty pochopily, že se „postdoktorandem“ myslí jen toto, proto jsou jejich čísla tak malá.

Dr. Šťastná – Ve výkonových indikátorech Principů definice postdoktoranda dle OR je a je tam i varování fakultám, aby si daly tento údaj do pořádku.

Návrh usnesení:

Komise pro vědu AS UK vyjadřuje kladné stanovisko k materiálům k HR Excellence in Research (HR Award).

Hlasování 8-0-1

Schváleno

Dr. Fontana poděkoval za další podněty k této problematice, které se dnes na jednání objevily.

4. Domluva dalšího postupu k připomínkování kritérií prof. a habilitačních řízení.

Dr. Greger připomněl, že nyní je 10 dnů na připomínkování a komentování nasdíleného materiálu. Ty následně budou zformulovány do jasných podnětů a dotazů a předány dále.

5. Různé

Dr. Greger informoval, že zápis z minulého jednání Komise byl členům zaslán k připomínkám, žádné však nepřišly.

Návrh usnesení:

Komise pro vědu AS UK schvaluje zápis z jednání komise ze dne 19. února 2024.

Hlasování 8-0-0

Schváleno

Zapsala: Amáta Vohradská, tajemnice AS UK

Schválil: PhDr. David Greger, Ph.D., předseda Komise pro vědu AS UK